

Pirkanmaan hyvinvointialueen palveluverkko: asumispalvelut

Yhteenvedo ja huomiot
Tampereen kaupunki

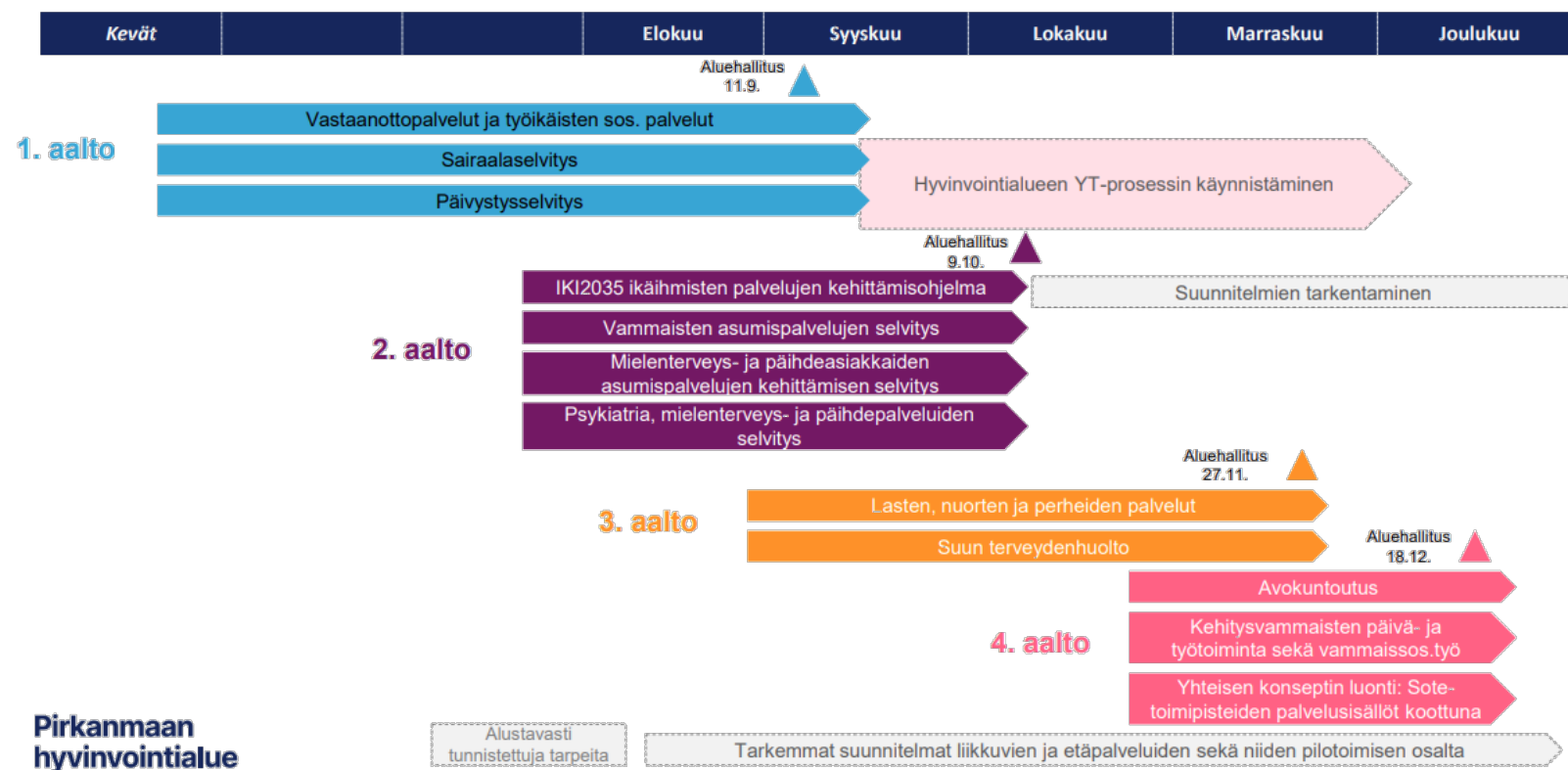

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Pirhan palveluverkkoselvitykset: kokonaisuus

- Pirhan aluevaltuusto hyväksyi 14.8.2023 palveluiden verkoston kehittämisen periaatteet. Päätös sisältää yleisiä periaatteita tarkentavat palvelukohtaiset periaatteet.
- Aluehallitus käsittelee Pirhan palveluverkkoselvityksiä ja –suunnitelmia vaiheittain oheisen aikataulun mukaan.
- Tampereen kaupunginhallitus antaa lausuntonsa selvityksistä/suunnitelmista (yksitellen tai yhdistellen eri selvityksiä)

Palveluiden verkoston kehittämisen osakokonaisuudet syksy 2023

Valmistelun tilanne Pirhassa

- Aluevaltuusto hyväksyi 14.8.2023 palveluiden verkoston kehittämisen periaatteet. Päätös sisältää yleisiä periaatteita tarkentavat palvelukohtaiset periaatteet, [Palveluverkon kehittämisen periaatteet, AV 13.8.2023](#)
  - Yleiset periaatteet: Asiakaslähtöisyys, Saatavuus ja saavutettavuus, Väestön palvelutarpeen muutokset, Alueelliset osaamiskeskittymät, Palvelujen monimuotoisuus, Kustannustehokkaat palvelut ja tilat, Laaja-alainen yhteistyö
  - Palvelukohtaiset periaatteet seuraavista palveluista: Sairaalapalvelut, Avopalvelut, Ikäihmisten ja vammaisten palvelut, Lasten ja nuorten palvelut, Pelastuspalvelut
- Aluehallitus käsitteli 18.9.2023 **IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnosta, vammaisten asumispalvelujen sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluihin liittyviä selvityksiä.**
  - Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ”Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut” alatavoitteisiin kuuluu selvitys erityisryhmien asumisesta.
  - Ikäihmisten asumispalvelut tarkastellaan IKI2035 kehittämisohjelman osana
  - Ohjelmaluonnos ja selvitykset on lähetetty laajalle kuulemiskierrokselle YT –elimelle, vaikuttamistoimielimille, valiokunnille ja aluehallituksen jaostoille
  - Asumispalveluja koskevat selvitykset ja niihin tehdyt täydennysehdotukset sekä kuulemiskierrosten kommentteista tehdyt koosteet käsitellään ja hyväksytään aluehallituksessa seuraavasti:
    - IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma, lokakuu 2023
    - Vammaisten asumispalvelujen selvitys, lokakuussa 2023
    - Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys, syysy 2023

Tampereen kaupungin kommentteja & huomioita 1/3

- Selvityksistä käy ilmi, että palveluverkon osalta fyysisten tilojen katselmus on vielä kesken.
  - Nyt mainittu: kehitysvammaisten asumispalvelujen osalta palveluverkko on keskittynyt Tampereelle ja sen seutukuntiin, ja päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumisen yksiköistäkin lähes puolet sijaitsee Tampereella. Uusia, Tampereelle sijoituvia asumispalveluiden hankkeita on vireillä kehitysvammaisten puolella yksi (Hatanpää), päihde- ja mielenterveyskuntoutujien osalta kaksi (Hiedanranta ja Mediparkin alue).
- Selvityksissä esitetään laajasti periaatteita, mutta konkreettiset esitykset mm. palveluverkkojen kehittämisestä ja periaatteiden toteuttamisesta puuttuvat

Tampereen kaupungin kommentteja & huomioita 2/3

- Jotta tulevaisuudessa voidaan vastata asumispalveluita koskeviin tarpeisiin
  - edellyttää se sekä yhteistyön tiivistymistä että roolien selkiyttämistä kaupungin ja Pirhan välillä
  - olemassa olevien yksiköiden (esim. Koukkuniemi) tilanne on ratkaistava ennen kuin lähdetään luomaan tai kaavoittamaan uutta

--> Tampereen kaupungilla on valmius maankäytön osalta vastata myös Pirhan tarpeisiin
- Erityisryhmien asumisasemakaavoituksessa ja tontinluovutuksessa keskeisenä periaatteena Tampereen kaupungilla on erityisryhmien asuminen osana sukupolvien kortteleita, palvelukortteleita, joissa asuu monen ikäisiä asukkaita, monen kokoisia kotitalouksia ja asuntoja on monenlaisissa hallintamuodoissa.
- Asunnottomuuden ehkäisyn ja siihen puuttumisen osalta on tärkeää tarjota myös nuorille, naisille ja sukupuolivähemmistöille suunnattuja asumisratkaisuja.
- ARA-rahoitteisen asumiskohteiden lisäksi pitää olla tarjolla myös vapaarahoitteisia asumiskohteita --> ARA –kohteet suunnattu pienituloisille ja vähävaraisille

Tampereen kaupungin kommentteja & huomioita 3/3

- Erityisesti IKI2035 -ikäihmisten kehittämislunnoksessa esitetään ristiriitaisia tavoitteita
  - Esim. Kotihoidon asiakkaiden prosentuaalista osuutta halutaan pienentää nykyisestä 21,2 prosentista 14,3 prosenttiin ja toisaalta halutaan tukea kotona asumista tukevia palveluja. Kotihoito on mainittu yhtenä asumisen tukimuodoista myös muissa asumisen muodoissa (yhteisöllinen, tuettu jne.)
- Suunnitelmissa halutaan tukea myös omaishoitajuutta ja perhehoitoa.
  - Omaishoitajuuden osalta ei ole huomioitu sitä tekevien kuormittavuuden kasvua ja sen kautta mahdollisesti kasvavia muiden Pirhan palveluiden tarvetta
  - Perhehoitoa ei ole avattu selvityksessä tarkemmin
- Digitaalisten palvelujen täysimääräinen hyödyntäminen asumispalveluissa ei avaudu, kaivataan konkretiaa
- Tampereen kaupunki korostaa vaikutusten arviointia sekä asiakkaiden että omaisten kuulemisen tärkeyttä palveluiden suunnittelussa. Selvityksissä ei ole esitetty mahdollisia muutosten negatiivisia vaikutuksia eikä keinoja niiden ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi.

Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos - asumispalvelut osana kokonaisuutta

Pirkanmaan hyvinvointialue

[IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämissuunnitelma](#)

Kehitysalueet:

1. Neuvonnan, ohjauksen ja ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistaminen

Neuvonnan ja ohjauksen tarjoamaa vahvistetaan. Arviointiprosesseja kehitetään palveluratkaisujen oikea-aikaisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

2. Kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen

Asumista tutussa ympäristössä tuetaan entistä vahvemmin kehittämällä kotiin annettavia palveluja, kuntoutusta sekä lyhytaikaishoitoa ja kuntouttavaa päivätoimintaa. Teknologian käyttöä lisätään palvelutuotannossa asiakastarpeiden mukaisesti.

3. Asumispalvelujen rakenteen keventäminen

Asumispalvelujen rakennetta kevennetään palvelujärjestelmän kestävyys turvaamiseksi. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kysyntää hillitään laajentamalla yhteisöllistä asumista merkittävästi tähän palveluun soveltuvissa asiakasryhmissä, sekä tukemalla omais- ja perhehoitoa. Laitoshiito puretaan.

4. Integraation vahvistaminen yhdyspinnoissa

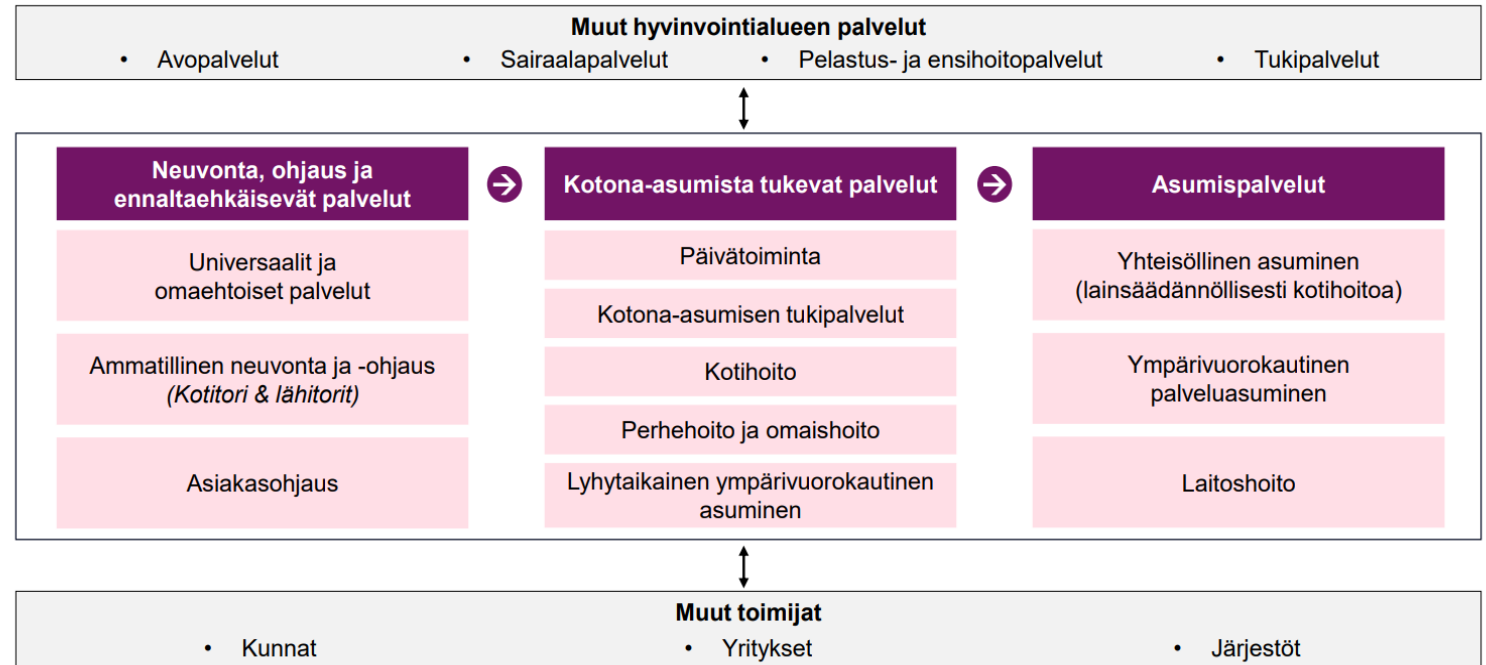
Erialaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteentoimivuutta parannetaan ikääntyneille keskeisissä palvelu- ja hoitopoluissa. Lisäksi kehitetään monituttajuutta ja kumppanuuksia mm. kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5. Vaikuttavat teknologiaratkaisut

Teknologian hyödyntämistä edistetään sekä palvelutuotannossa että asiakkaiden keskuudessa. Uusia ratkaisuja ja käyttöönoton tukea tarjotaan asiakastarpeiden mukaan. Lisäksi kehitetään digitaalisia palveluja ja tiedolla johtamista.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Ohjelman kehitystoimenpiteet kohdentuvat koko ikääntyneiden palveluketjuun ja lisäksi yhdyspintoihin

Palveluverkon osalta fyysisten tilojen katselmus erityisesti ikääntyneiden erityisasumispalvelujen osalta on vielä kesken ja edellyttää mm. tilojen teknisen kunnon ja toiminnallisen arvion yhteensovittamista, edellä mainitun tilaselvityksen, käynnissä olevien rakennushankkeiden sekä yksityisen palvelutuotannon katselmuksen yhteensovittamista väestöennusteeseen perustuvaan palvelutarvearvioon.

Vammaisten asumispalvelut

Pirkanmaan hyvinvointialue

Vammaisten asumispalvelujen selvitys

Vammaisten asumispalvelujen keskeiset kehittämisalueet:

1. Kokonaiskuvan muodostaminen vammaisten asumispalveluista
2. Palvelurakenteen keventäminen
3. Palvelu- ja tuotantorakenteiden selkeyttäminen ja uudistaminen kokonaistaloudellisesta näkökulmasta
4. Toimitilojen saattaminen viranomaismääräysten mukaiseksi
5. Palveluverkon kehittäminen eri palvelukokonaisuudet huomioiden

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Vammaisia koskeva erityisryhmien asuminen jakautuu vammaisille henkilöille tarkoitettuun asumiseen sekä kehitysvammaisille henkilöille tarkoitettuun asumiseen.

Jatkovalmistelussa tärkeää laajentaa ja syventää nyt tehtyä erityisasumisen selvitystä vammaisia koskien koskemaan laajemmin vammaispalvelujen kokonaisuutta.

Kehitysvammaisten asumispalvelut

- Omassa tuotannossa on tällä hetkellä 41 ja ostopalveluissa 36 asumisyksikköä
- Oman tuotannon asuntokanta on melko vanhentunutta eikä täytä nykyasumisen standardeja -
  - Toimintaan kelpaamattomia (toiminnallinen ja tekninen arvio) yksiköitä on tunnistettu palveluverkkoon tällä hetkellä 17 kappaletta

Vaikeavammaisten asumispalvelut

- Omassa tuotannossa on tällä hetkellä 11 , ostopalveluissa 15 ja hyvinvointialueen ulkopuolella yli 10 asumisyksikköä
  - tunnistettu tarve oman tuotannon osuuden kasvattamiselle
- **Palveluverkko on keskittynyt Tampereelle** ja sen seutukuntiin
- Asuntokanta on teknisesti ja toiminnallisesti hyvässä kunnossa, eikä ole poistuvia yksiköitä
- Palveluiden verkko on tarkoituksensa mukainen, vaikkakin ostopalvelupainotteinen
- Asumisessa on **vireillä yksi uusi asumisyksikköhanke: Hatanpää, Tampere**

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelut

Pirkanmaan hyvinvointialue

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys

● ● ● ● Tausta ja tarkoitus

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumisen keskeiset kehittämisaalueet:

1. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelutarpeen vähentäminen oikea-aikaisilla palveluilla
2. Kokonaiskuvan muodostaminen mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluista
3. Palvelurakenteen keventäminen
4. Palvelu- ja tuotantorakenteiden selkeyttäminen ja uudistaminen kokonaistaloudellisesta näkökulmasta
5. Asumisen kokonaisuuden kehittäminen huomioiden kohderyhmäkohtaiset tarpeet

Pirkanmaan
hyvinvointialue

- 92% mielenterveys- ja päihdeasiakkaista on sijoitettu ostopalvelukohteisiin (1450 asiakasta)
- Hyvinvointialueella **asunnottomia** henkilöitä on arviolta 352 henkilöä (tilanne syksy 2023), joista **suurin osa on keskittynyt Tampereelle**. Määrä on viime vuosina kasvanut.
- Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumisen yksiköitä (yht. 64) on kaikkialla Pirkanmaalla – **kuitenkin n. 50% yksiköistä sijaitsee Tampereella**
- **Omaa tuotantoa** on tällä hetkellä vain neljä asumisyksikköä (**Tampere (2)**, Nokia, Pälkäne) mielenterveys- ja päihdepalveluissa – vastaten vain 6% koko palveluverkosta
- Asumisyksiköiden palveluja täydentää kotiin vietävien palvelujen tuottajaverkosto, joka koostuu kymmenestä ostopalvelutuottajasta
- Lisäksi **kaksi uutta** alkuvaiheessa olevaa **asumisyksikköhankeaihiota**:
  - **Hiedanranta, Asumisyksikkö, Tampere**
  - **Medipark, Asunnottomat, Asumispäivystysasuminen, Tampere**